

Trends in de monitor: resultaten Online Monitor

In het kader van de Online Monitor geven varkensdierenartsen elke maand van gemiddeld 2.800 bedrijven door of sprake is van gezondheidsklachten. Sinds 2018 zijn elke maand meldingen gedaan door ongeveer 200 verschillende dierenartsen van 90 verschillende praktijken. Het aantal meldingen blijft in de loop der tijd behoorlijk stabiel. Op 70 procent van de bezochte UBN's is volgens de dierenartsen geen sprake van gezondheidsklachten. Als men klachten meldt, dan hebben die vooral betrekking op gespeende biggen (51%) en relatief weinig op zeugen (14%).

Trend uitval zeugen

Het aantal vragen aan de Veekijkertelefoon over verhoogde uitval bij zeugen is de laatste maanden hoger dan in voorgaande periodes. De vragen komen niet alleen van dierenartsen maar zeker ook van veehouders en (voer)voorlichters. Dat wil overigens nog niet zeggen dat 'verhoogde uitval' ook een groot gezondheidsprobleem is.

Het aantal meldingen door dierenartsen in de Online Monitor van verhoogde uitval als gezondheidsklacht bij zeugen vertoont echter ook een stijgende trend in de afgelopen drie jaar. Het loopt geleidelijk op van 2 procent naar rond de 8 procent van de gemelde gezondheidsklachten bij zeugen. Daarbij dient wel in ogenschouw genomen te worden dat bij zeugen in het algemeen relatief weinig

Vanaf juli 2020 is voor dierenartsen het interactieve Online Monitor-dashboard beschikbaar. Dat stelt de dierenartsen in staat zelf te analyseren welke gezondheidsklachten en waarschijnlijkheidsdiagnoses zijn gemeld bij bedrijven in hun eigen praktijk in vergelijking met de regio en in heel Nederland. Individuele veehouders krijgen een maandelijks overzicht van de situatie op hun eigen bedrijf vergeleken met de regio en de rest van Nederland.

gezondheidsklachten gemeld worden. De meest gemelde klachten bij zeugen zijn reproductieproblemen. Analyse van de gestelde diagnoses bij ingezonden gestorven zeugen voor pathologisch onderzoek in het eerste kwartaal van 2021, leert dat de meest vastgestelde oorzaken gerelateerd zijn aan problemen met het maagdarmkanaal zoals enerzijds draaiingen van maag, darm, lever of milt (zie tabel) en anderzijds gevolgen van maagzweren. Dergelijke klachten zijn deels gerelateerd aan de voeding of het voersysteem.

Verhoogde uitval bij zeugen als gezondheidsklacht verdient de aandacht. Niet alleen omdat er veel vragen over worden gesteld, maar ook op basis van nadere analyse van de cijfers van de Online Monitor en de afdeling pathologie.

Tabel. Diagnoses gesteld bij pathologisch onderzoek van gestorven zeugen (GD pathologie, 2021)

Diagnose pathologie	Percentage
Maagdraaiing	5%
Milt draaiing/ruptuur	9%
Draaiing leverkwab/ruptuur	5%
Darmdraaiing	2%
Darmperforatie/invaginatie	5%
Maagzweer/maagperforatie/vernauwing maagingang/verbloeding door maagzweer	7%
Hartedood/shock/stress	15%

Via VeekijkerNieuws houden wij u elk kwartaal op de hoogte van nieuws uit de monitoring van diergezondheid bij varkens. Mocht er tussendoor iets belangrijks spelen dan sturen wij u daarover een e-mail.

Aanmelden sectiemateriaal

U kunt dieren bij GD 24 uur per dag, 7 dagen per week aanmelden voor pathologisch onderzoek. Dit kan via www.gddiergezondheid.nl/ ophaaldienst of via 0900-2020012. Wij halen dieren die 's avonds voor 22.00 uur zijn aangemeld de eerstvolgende werkdag op. Belt u 's ochtends? Dan bekijkt de planner of de opdracht nog in de route past. Voor een optimaal onderzoek is het van belang een goede en volledige anamnese toe te voegen en dieren in te sturen die representatief zijn voor de problemen waar u een antwoord op wilt hebben.

Bijzondere bevindingen

Actinobacillus suis

Soms wordt er bij een sectie een bacterie gekweekt uit een weefsel waar we (nog) niet goed van weten wat de veterinaire betekenis is. *Actinobacillus suis* (*A. suis*) is zo'n bacterie. In dit geval was de bacterie gekweekt uit longen van dieren met een pneumonie en een ziektebeeld dat sterk deed denken aan een infectie met *Actinobacillus pleuropneumoniae* (App).

A. suis is een ubiquitair voorkomende, opportunistisch pathogeen. *A. suis* kan in zuigende en gespeende biggen sepsis veroorzaken. Het klinisch beeld bij vleesvarkens bestaat vooral uit plotselinge uitval, maar ook hoesten en koorts passen erbij. Bij pathologisch onderzoek kan een necrotiserende (pleuro-)pneumonie worden gevonden en ook bloedingen op de serosa. Het beeld kan daardoor sterk lijken op App in vleesvarkens. In Nederland is *A. suis* (nog) geen hoofdrolspeler in de varkenshouderij, meer een toevalsbevinding. In sommige landen wordt *A. suis* wel als belangrijk pathogeen in de varkenshouderij beschouwd.

De *A. suis* die was geïsoleerd in het onderhavige geval bleek multiresistent te zijn. Door de zieke dieren individueel te behandelen met een antibioticum waarvoor de bacterie nog wel gevoelig was, is het acute probleem aangepakt. Vervolgens is op het betreffende bedrijf de bioveiligheid en de hygiëne structureel aangepakt en zijn vaccinaties ingezet tegen virussen die als een aanjager zouden kunnen functioneren.

Pilotstudie: vitamine D3 bij vleesvarkens

De Veekijker varken krijgt veel vragen over kreupelheid, vooral bij vleesvarkens en opfokvarkens. Daarbij is geregeld verondersteld dat de vitamine D3-voorziening van varkens suboptimaal is. Vitamine D3 is van belang voor de calcium- en fosforhuishouding, maar heeft ook functies binnen het immuunsysteem. Vitamine D3 in varkensvoer is gebonden aan een wettelijk maximum (2000 IU/kg voer) en de vraag is geregeld opgeworpen of dat nog voldoet voor het huidige hoogproductieve varken. Voor een eerste indruk heeft GD een pilotonderzoek uitgevoerd. Daarbij zijn bloedmonsters onderzocht van slachtvarkens afkomstig van 49 conventionele en 7 biologische vleesvarkensbedrijven.

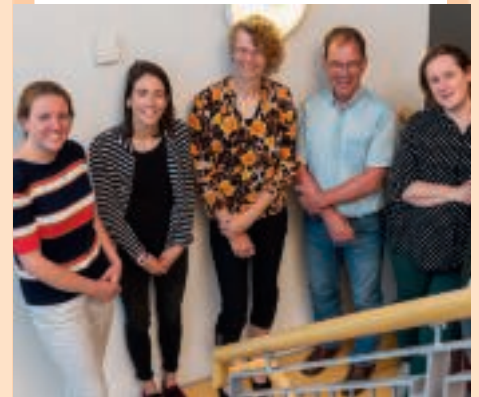
Gemiddeld was het vitamine D3-gehalte in het serum van de varkens 88 nmol/L bij de conventionele bedrijven en 133 nmol/L bij de biologische bedrijven. Bij negen conventionele bedrijven was sprake van een concentratie lager dan 75 nmol/L. Anderzijds waren er eveneens negen bedrijven met een gemiddelde vitamine D3-spiegel van boven de 100 nmol/L. Dat verschil hing samen met het gebruik van een specifieke vitamine D3-premix (met calcidiol). Varkens die buiten lopen, kunnen zelf vitamine D3 aanmaken in de huid onder invloed van UV licht.

Bij een concentratie kleiner dan 75 nmol/L is sprake van hypovitaminose en bij waarden onder de 50 nmol/L bestaat een verhoogde kans op pathologie. Boven de 250 nmol/L is er risico op intoxicatie.

Met de huidige norm voor vitamine D3 in varkensvoer blijken bij slachtrijpe vleesvarkens voldoende hoge concentraties vitamine D3 in het serum haalbaar te zijn, maar het lukt in de praktijk kennelijk niet altijd. Om ook een beeld te krijgen van andere leeftijdscategorieën is meer onderzoek nodig.

Bel de Veekijker

Op werkdagen kunt u rechtstreeks contact opnemen met de Veekijker: **0900 - 710 00 00**. Via het keuzemenu kiest u de diersoort waar u informatie over wilt hebben. Het team varkens is bereikbaar van 08.30-12.00 uur en 12.45-17.00 uur.

V.l.n.r.: Karlijn Eenink, Lucia Dieste Pérez, Jobke van Hout, Theo Geudeke en Manon Houben

Diergezondheidsbarometer (eerste kwartaal van 2021)

Ziekte/aandoening/ gezondheidskenmerk	Situatie in Nederland / Europa
Artikel 15 ziekten (aangifte- en bestrijdingsplichtig)	
Mond-en-klauwzeer (MKZ)	Nederland is vrij sinds 2001. 1 ^e kwartaal 2021 geen uitbraken in Europa.
Klassieke varkenspest (KVP)	Nederland is vrij sinds 1997. 1 ^e kwartaal 2021 geen uitbraken in Europa.
Afrikaanse varkenspest (AVP)	Nederland is vrij sinds 1986. 1 ^e kwartaal van 2021 meldingen in Oost-Europa en Duitsland, vooral wilde zwijnen.
Blaasjesziekte (SVD)	Nederland is vrij sinds 1994. 1 ^e kwartaal 2021 geen uitbraken in Europa.
Brucellose	Nederland is vrij sinds 1973. 1 ^e kwartaal 2021 geen uitbraken in Europa.
Ziekte van Aujeszky (ZvA)	Nederland is vrij sinds 2007. (vaccinatie niet toegestaan)
Artikel 100 ziekten (aangifteplichtig)	
Salmonella	Bij pathologisch onderzoek en ingezonden mestmonsters sporadisch aangetoond.
Monitoring: Veekijker	
PRRS	Veel vragen en in ingezonden monsters lab. Door GD geregeld aangetoond.
App	Veel vragen aan de Veekijker.
Kreupelheid	Vooraf bij opfok- en vleesvarkens zeer geregeld vastgesteld; aandacht voor osteochondrose.
Uitval	Veel vragen, o.a. over zeugen.
Monitoring: pathologisch onderzoek	
Maagdarmklachten	O.a. maagdarmtorsies bij zeugen.
Online Monitoring	
PRRS	Niet vaak gemeld als oorzaak problemen.
Streptokokken	Meest gemelde oorzaak gezondheidsklachten.

Monitoring Diergezondheid

Royal GD voert sinds 2002 de diergezondheidsmonitoring in Nederland uit in nauwe samenwerking met onder andere de diersectoren, het bedrijfsleven, het ministerie van LNV, dierenartsen en veehouders. De informatie die in de monitoring wordt gebruikt, wordt op verschillende manieren verzameld waarbij het initiatief gedeeltelijk bij dierenartsen en veehouders en gedeeltelijk bij GD ligt. De informatie wordt integraal geïnterpreteerd om de doelstellingen van de monitoring, het snel signaleren van diergezondheidsproblemen enerzijds en het volgen van trends en ontwikkelingen anderzijds, te bereiken. Samen werken we aan diergezondheid in belang van dier, dierhouder en samenleving.